

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 12. Lysingsprisur fyri þessir reglur: 30 øyr, á forsiðuni, 20 øyr, á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum. **Tírsdag hin 9. august 1927.** Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið — Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brevsværnarstodum og skrivstovnu. Telf. 143. **1. árg.**

HR. LANDSTINGSMAND EFFERSØE har holdt en Tale i Transisvaag, hvori Landstingsmanden dels har omtalt den afsluttede Rigsdagssamlings Resultater, for saa vidt disse angik færøske Forhold, dels har vendt sig imod Selvstyrepartiet og Socialdemokratiets Deltagelse i færøsk Politik. Hvad angaar Landstingsmandens Mellemværende med Selvstyrepartiet, skal vi ikke blande os i dette. Men Hr. Efferesøe's Udtalelser om Socialdemokratiet fortjener et Par kommenterende Bemærkninger.

Som Grundlag for disse, benytter vi det Referat, Hr. Efferesøe's Partiorgan: »Føroya-tíðindi« bringer af Talen.

Ifølge Referatet udtalte Landstingsmanden,

»at Socialdemokratiet altid gør Modsætninger indenfor et Samfund større, hvorved der skabes bitter og odelæggende Strid. Og ganske særlig farligt er dette i daarlige Tider, hvor de forskellige Hverv drives med Underskud — da vil Stridigheder uvægerligt føre til Ruin for begge de stridende Parter. Under saadanne kræves Besindighed og rolig Forhandling og ikke Krig. Rundt om i Landene gaar man da ogsaa mere og mere over hertil og skal socialdemokratisk Agitation nu til at begynde sit Strejkespil her paa Færøerne, vil jeg anse det for overordentlig farligt«.

— Mellem Aar og Dag møder man i det politiske Liv en Masse Sludder, fremsat af Folk, hvis Lyst til at deltage i det offentlige Livs Diskussioner er større, end deres Evner berettiger dem til. Denne Kendsgerning noterer man kun, men forbavses ikke derved.

Derimod erkender vi aaben og ærlig, at ovenstaaende citerede Stykke, fremsat af en *aktiv Politiker* duperer os.

Naar man har læst det, spørger man uvilkaarlig: *Er Manden dum, eller er han fræk?*

Er det Socialdemokratiet, der er Aarsag i den økonomiske Klasedeling, som findes i alle Samfund, ogsaa det færøske? Naar Klassekampene i et Samfund tilspides, har det sin naturlige Aarsag i, at den faatallige Rigmandsflokk, der sidder inde med Encheerredømmet over Produktionsmidlerne og Jorden, i Kraft af dette Monopol udbytter Samfundenes Middel- og Underklasser, ikke mindst de sidste. Socialdemokratiets Politik har jo netop gennem den sidste Menneskealder koncentreret sig om at ophæve den faatallige Rigmandsflokks Monopol over

Produktionsmidlerne og gøre disse til Samfundets Fællesje, saaledes, at de dybe økonomiske Modsætninger, der skaber Klassekampene, ophæves. Socialdemokratiets Arbejde gaar ikke ud paa at skabe Modsætning, men paa at fjerne de som Følge af den privatkapitalistiske Økonomi allerede eksisterende. Herom er det socialdemokratiske Partis Virksomhed et Vidnesbyrd.

Og der skal en uhort Dristighed til at paastaa det modsatte.

Hr. Efferesøe taler om Rolighed og Besindighed. Er den Politik, som Ministeriet Madsen-Mygdal gennem den nu afsluttede Rigsdagssamling har ført, præget heraf? Absolut ikke. Ministeriets Politik, for hvilken Hr. Efferesøe har Medansvar, har været præget af den mest ensidige Klasseegoisme, der er vendt imod det arbejdende Folk og som er til betydelig Skade for store Dele af Næringslivet.

Medens Socialdemokratiet, saavel under Ministeriet Stauning, som i denne Vinter har ført en udpræget *Samfundspolitik*, der tog Sigte paa, at gavne hele Rigets Forhold uden Særbeholdning for nogen enkelt Klasse, saa har det nuværende Ministerium og Partiet Venstre i den nu afsluttede Rigsdagssamling ført en saa ensidig Klassepolitik, at det har skabt megen Bitterhed og Strid.

Dette er Sandheden om, hvem der skaber Modsætningen. Det er saavist *ikke* Socialdemokratiet, men netop det Venstreparti, i hvis Rækker, Hr. Efferesøe har ladet sig indrullere.

— Hr. Landstingsmanden har sluttelig betroet Sudringerne, at han »er en afgjort *Modstander af det socialdemokratiske Princip*«.

Herom har vi aldrig tvivlet. Men vi er alligevel glade ved at have Hr. Efferesøe's egne Ord derfor. For Socialdemokraterne her paa Færøerne bor denne Meddelelse være en Opfordring til, ved det kommende Valg til Lagtinget, at faa saa mange Repræsentanter ind, at disse kan yde en Indsats for, at Hr. Efferesøe ved det næste Landstingsvalg, fritages for Hvervet som Landstingsmand.

Et saadant Resultat bør være det Svar, færøske Socialdemokrater giver Hr. Efferesøe paa Talen i Transisvaag.

Anton Nielsen.

— Neistar. —

En Somand skulde netop af Sted paa en ny Amerikarejse. En Kobmand, som han kom i snak med, spurgte ham, hvor hans Fader var død.

— Min Fader gik under med sit Skib, svarede Somanden.
— Og hvor døde Deres Bedstefar?
— Han druknede i en Storm, en Dag han var ude at fiske.
— Og Deres Oldefar?
— Han lod ogsaa Livet paa Søen.
— Hvis jeg var i Deres Sted, vilde jeg bestemt aldrig mere begive mig til Søs, sagde Kobmanden.
— Undskyld, svarede Somanden, men hvor døde Deres Fader?
— I sin Seng.

— Og Deres Bedstefader?
— Ogsaa i sin Seng og det gjorde min Oldefader ogsaa.
— Hvis jeg var i Deres Sted, svarede Somanden, vilde jeg bestemt aldrig mere gaa i Seng.

En skønne Dag vil det svenske Folk være forsvundet fra Samfundets Synskreds, erklærer »Svenska Dagbladet« pessimistisk. Den ene Halvdel sidder i Fængsel for Underslæb og den anden er blevet kort ihjel ved Jærnbaneoverskæringer. Og naar den førstnævnte Halvdel faar Friheden igen, vil den ogsaa snarest mulig lade sig køre ihjel ved Jærnbaneoverskæringer. Underslæb og Kollisioner mellem Automobiler og Jærnbaneløb kan nu næsten regnes for svenske Specialiteter, ligesom Tændstikker og Knækbrød.

Island.

Socialdemokratiets Fremgang.

Udtalelser af vore islandske Partifæller, Altingsmændene Guðmundsson og Jón Baldvinsson.

Vor nyvalgte Altingsmand *Haraldur Guðmundsson* udtaler i et Interview med »Social-Demokraten«:

— Der er ingen Tvivl om, at den konservative Regering nu maa give op og lade Bondepartiets (Fremskridtspartiets) Folk komme til. Resultatet af Valget blev, at Socialdemokratiet fik valgt 5 Medlemmer, hvilket er en Fremgang paa 3. De Konservative fik 16 Mandater, de Liberale 1 og Bondepartiet 20. Selv om det liberale Medlem vil støtte de Konservative, bliver det kun 17 mod 20. Socialdemokratiet vil foreløbig indtage en afventende Stilling.

— Hvem er det, Socialdemokratiet har erobret Mandaterne fra?

— De to Mandater har vi taget fra de Konservative og det tredje fra de Liberale. Vi har nu i Altinget følgende Medlemmer: Jón Baldvinsson, der er landsvalgt, Hédinn Valdemarsson, der er Direktør for Islands Tobaks-Handel, Sigurjón Ólafsson, Formand for Somændenes Fagforening i Reykjavik, og Erlingur Friðjónsson, Direktør for Arbejdernes Brugsforening i Akureyri, og mig selv, der er nyvalgt for Isafjord.

— Hvor mange Stemmer fik Socialdemokratiet?

— Den Opgørelse, der forelaa, da vi forlod Island, lod paa 5800 Stemmer; men der mangler endnu nogle Kredse, og jeg regner med, at vi kommer op paa ca. 7000 Stemmer. Det er en Fremgang paa ca. 2000 fra sidste Valg.

— Hvilke Folk er det, der har stemt socialdemokratiskt?

— Først og fremmest Arbejderne, Fiskerne og Haandværkerne, men den socialdemokratiske Idé er ogsaa ved at vinde Indpas hos Landbrugets Folk. Ved næste Valg vil vi uden Tvivl vinde endnu et Par Mandater. Jeg regner med, at Landsvalget vil give et, og et kan erobres i Seydisfjord.

Der er ingen Grund til at tro,

at vort Partis Fremgang vil standses herved. Vi vil gaa frem Valg efter Valg, indtil Socialdemokratiet en Dag er Islands største Parti og faar Magt til at gennemføre de sociale Reformers, som vi i saa høj Grad trænger til. Men for at vi kan føre Kampen videre, maa vi have en bedre Organisation af vor Presse, en Organisation som den, vor Partipresse har i Danmark, selv om alt bliver under mindre Forhold.

Formanden for Islands Socialdemokrati, Altingsmand *Jón Baldvinsson*, udtaler:

Vi opstillede Kandidater første Gang ved Landsvalget i 1916. Da fik vi kun 400 Stemmer. Vi fik ved Kredsvalget i 1916 en Kandidat valgt.

— Hvornaar kom De ind i Tinget?

— I 1921. Jeg blev saa genvalgt i 1923 og landsvalgt i 1926, samtidig med at vi fik et nyt kredsvalgt Mandat. Nu har vi, som De har set af Telegrammerne, faaet ialt 5 Mand ind i Tinget, nemlig 1 landsvalgt, 2 kredsvalgte i Reykjavik, 1 i Isafjord og 1 i Akureyri. Ved Valget nu den 7. Juli havde vort Parti en Stemmefremgang paa ca. 20 Procent, vi naaede op imod 7000.

— Valget betyder jo Minister-skitte?

— Ja, det er afgjort. Det saakaldte Bondeparti maa nu danne Regering. Men lad mig i denne Forbindelse fremhæve, at Socialdemokratiet ikke vil deltage i Regeringsdannelsen. Vi vil tage vort Standpunkt til Sag for Sag, og saa ellers se Tiden an.

— Var de Konservatives store Nederlag ventet?

— Ja. Vi gik i Virkeligheden til Valg paa Spørgsmaalet om en Grundlovsrevision, og Valget gjaldt for eller imod de Konservative. Disse ønsker en Forandring, hvorefter Altinget kun skal kunne samles hvert andet Aar i Stedet for nu hvert Aar. Vi fra socialdemokratiske Side

ønsker selvfølgelig Tinget samlet hvert Aar som nu. Men vi har opstillet en Række betydningsfulde Krav ved en Grundlovsforandring, saaledes først og fremmest Valgretsaldersens Nedsættelse til 21 Aar, den er nu 25 Aar ved Kredsvalgene og 35 Aar ved Landsvalgene.

De Konservative gjorde selvfølgelig, hvad de formaade for at klare Stillingen, men alt mislykkedes. De manøvrerede efter bedste Evne for at skade Socialdemokratiet. I Virkeligheden skulde Valget først have fundet Sted i Oktober, idet den første Vinterdag omkring 20. Oktober er lovfæstet Valgdag, Regeringen fastsatte imidlertid Valget til den 7. Juli, midt i Aarets bedste Arbejds- og Fiskerisæson for saaledes at hindre vore Vælgere i at møde frem. Denne Manøvre mislykkedes dog totalt, hvad vort Partis store Stemmefremgang tydelig viste. Givet er det imidlertid, at vort Stemmatal vilde være blevet endnu betydelig større, dersom Valget var afholdt i Oktober.

Samtalen drejes hen paa andre Spørgsmaal, derunder de øjeblikkelige Erhvervsforhold paa Island. Hovedparten af den islandske Arbejderbefolkning er jo, siger Baldvinsson, beskæftiget ved Landbruget og Fiskeriet. Kun en forholdsvis ringe Del er egentlige Industriarbejdere. *Lignende Krisetilstande, som for Tiden raader i Danmark, hjem søger ogsaa Island. Arbejdsløsheden er usædvanlig stor baade hos Arbejderne og Fiskerne*, hvilket navnlig skyldes daarlige Afsetningsforhold.

Prisniveauet paa Island ligger selv under Hensyn til den islandske Krones lavere Værdi end den danske betydeligt højere paa Island end i Danmark. Det sidste Dyrtidstal var saaledes 218, idet der regnedes med et Dyrtidstal paa 100 i 1914. Det danske Pristal i Februar i Aar var paa 181. Af de islandske Arbejdere er Bagerne antagelig højstlønede. Deres Lønninger ligger paa omkring 90 islandske Kroner om Ugen. Landarbejderne lønnes med 40—50 islandske Kroner om Ugen.

Socialdemokratiets Frem-march lader sig ikke standse.

Inden Samtalen med Baldvinsson slutter, veksles endnu nogle Ord om det islandske Socialdemokrati. Endnu kun godt 10 Aar gammelt indtager Partiet en stærk rodfastet Stilling paa Island. Om dette fylker sig den arbejdende Befolkning, Landarbejdere, Byarbejdere og Fiskere, men ogsaa Folk fra andre Samfundslag, unge og ældre. Dets Fremmarch lader sig ikke standse. Det, der er naaet gennem de forløbne ti Aar, er et afgjort Vidnesbyrd om, at Partiet i de kommende Aar vil samle nye Tusinder af Vælgere, og den Tid er næppe fjern, da Socialdemokratiet paa Island som i Danmark er Landets største Parti.